

Asia: VN/12230/2024

Hallituksen esityksen luonnos laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kaupunkiympäristöjohtaja Christina Hovi, Turun kaupunki

Turun kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta laiksi liikennejärjestelmän tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi.

Liikenteen tietopalvelujen tuottamisen vastuunjaon ja velvoitteiden selkeyttäminen lainsäädännöllä on kannatettava asia. Valmistautumisaika uusiin säädöksiin on kuitenkin täysin riittämätön. Kuntien ei ole mahdollista vastata velvoitteisiin luonnoksessa esitetyllä aikataululla, koska kansallisia toimintatapoja ja teknisiä määrittäyksiä ei ole käytettävissä ennen säädösten voimaantuloa. Katuverkkoja koskevaa tietoa on tuotettu jo pitkään digitaalisessa muodossa, mutta tietojen tarkistaminen, korjaaminen ja muuttaminen harmonisoituun muotoon tulee kestäväksi vuosia.

Tietoa liikenteen infrastruktuurista ja liikenteestä tuotetaan kunnassa oman toiminnan kuten omaisuudenhallinnan ja ylläpidon tarpeisiin. Tiedon laatu ja päivitystaajuus eivät vastaa tietopalveluilta odotettua tasoa, eikä prosesseja ole yleensä suunniteltu tietopalveluiden tuottamista varten. Laadun ja ajantasaisuuden merkittävä parantaminen edellyttäisi tietojärjestelmien ja prosessien kehittämistä sekä myös henkilöstöresurssien kasvattamista. Velvoitteisiin vastaaminen aiheuttaa siis kunnille merkittäviä kustannuksia.

Tällä hetkellä kansallista yhteyspistettä tai perustietopalveluja ei ole vielä olemassa eikä kansallista vastuunjakoa ole määritetty. Kuntien mahdollisuus valmistautua tulevaan lainsäädäntöön on rajallinen, koska kansalliset määrittelyt ja ohjeet kyettäneen tuottamaan vasta lainsäädännön tultua voimaan. Valtio on käyttänyt esimerkiksi pelkästään DIGIroadin kuntarajapinnan tekemiseen useita

vuosia, eikä se ole kaikilta osin vieläkään käytössä. On kohtuutonta olettaa, että kunnat pystyisivät muutamassa kuukaudessa tuottamaan kaikki vaaditut tietolajit järjestelmään, joka on tässä vaiheessa vasta koekäytössä.

Turussa katsotaan, että tietopalveluiden merkittävimmät hyödyt saavutettaisiin pääkatuverkolta, joten velvoitteet tulisi alkuvaiheessa rajata EU-säätelyn mahdollistamalla tavalla koskemaan katuja, joiden päivittäinen liikennemäärä on yli 7000 ajoneuvoa. Tällä ”otoksella” katuverkosta voitaisiin ensin testata niin kunnan omien kuin Fintrafficin järjestelmien toimivuutta, jotta ei tehtäisi suurta määrää turhaa työtä useassa kunnassa.

Kaupungilla ja muilla viranomaisilla on tarve osittain samanlaiselle tiedolle ja tässä yhteydessä tulisi, näinkin laajan ja resursseja vaativan toiminnan kehittämisessä huomioida kokonaisuus. Tässä yhteydessä tämä tarkoittaa lakiesityksen käsittelyä ja tarvekartoitusta eri potentiaalisten käyttäjäryhmien taholta esim. poliisihallituksen ja aluepelastuslaitosten kanssa. Vuosittaisen riskiarvion lisäksi tulisi velvoittaa säännöllinen monitorointi ja vastuuttaa asia erityisesti kansallisen toimijan (Fintraffic) toteutettavaksi. Kansallisen turvallisuuden näkökulmaa on huomioitava tietojen käytön mahdolliset turvallisuusuhkat ja tuotava tämä näkökulma ehdotukseen ennalta ehkäisevästi mukaan.

Tietohallinnon osalta lakiesityksessä ehdotetut muutokset koskettavat tiedon hyödyntäjiä, tuottajia, tiedolla johtamista, raportointia ja sekä tietojärjestelmiä ja toimintamalleja ml. ylläpitovaiheen toteutus. Turun tietohallinnon näkökulmasta valmiuksia lakiesityksen vaatimusten täyttämiseksi niin henkilöresurssien kuin budjetin osalta ei ehdotetun aikataulun mukaisesti ole. Tekniset komponentit, tietojärjestelmien valmius tiedonkäsittelyyn, projektin vaiheistus, kansallinen koordinointi yhteistyön varmistamiseksi tulee tarkentaa sekä viranomaisyhteistyö ja toimintaan vaikuttavien EU-asetusten kattavuus varmistettava.

Fintrafficin roolia olisi edelleen laajennettava kunnille tarjottavien tuki- ja ohjeistuspalvelujen tarjoamiseen. Kansallisen vastuujaon kannalta olisi tehokasta, jos yksi keskitetty taho seuraa kehitystä sekä tuottaa kansallisia määräyksiä, ohjeistuksia ja tukea tiedon tuottajille. Ehdottomasti olisi myös tarpeen saada kansallinen rahoitus tukemaan kuntien valmistautumista lakiesityksen mukaiseen toimintamalliin.

Ketola Hannu
Turun kaupunki